

УДК 373.3.091.321.398

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.256013>

Олена Голуб, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Бердянського державного педагогічного університету

Анжеліка Лесик, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Бердянського державного педагогічного університету

Надія Щербакова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Бердянського державного педагогічного університету

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

У статті охарактеризовано сучасні підходи до організації освітньої діяльності групи продовженого дня та окреслено педагогічні умови ефективної діяльності вихователя групи продовженого дня, його виховного впливу на становлення особистості учнів початкової школи а саме: професійна компетентність оптимальне планування циклу навчальних та дозвілєвих заходів; ефективна організація самопідготовки молодших школярів; створення освітнього середовища в групі продовженого дня.

Ключові слова: компетентність; вихователь групи продовженого дня; учні початкової школи; вихованці; освітнє середовище.

Лит. 12.

Olena Golub, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department
Berdiansk State Pedagogical University

Angelika Lesyk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department
Berdiansk State Pedagogical University

Nadiia Shcherbakova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy Department
Berdiansk State Pedagogical University

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EFFECTIVE ACTIVITY OF THE TEACHER OF THE EXTENDED DAY GROUP

The article describes the pedagogical conditions of effective activity of the educator of the extended day group. The main attention is focused on the separation and justification of pedagogical conditions in line with this problem.

It is noted that the extended day has immeasurable potential of educational influence of general secondary education on the formation of the child's personality and certain pedagogical conditions of effective work of a modern educator of a long day group, namely: professional competence of the educator of the extended day group; features of primary school students; the ability to switch their attention after an intensive learning process to other activities; creation of conditions for the independent choice of pupils of the corresponding kinds of activity; organization of interesting daily walks, food with "positive"; establishing partnerships with students; optimal planning of the cycle of educational and leisure activities (educator's ability to adhere to the principles of education, teacher's ability to adhere to the principles of education), effective organization of self-training of primary school students; rational methods of educational work, providing feedback that timely informs about the results of cognitive activity at all stages of learning, the formation of skills of independent educational work of students, the formation of skills of rational use of the time allotted for work; use of various types and forms of self-training classes; encouraging children, providing a certain group of students with complete independence while doing homework; appointment of students-consultants; creation of an educational environment in the group of the extended day (material base of the study room of the group of the extended day and cells of different purpose).

Keywords: competence; extended day tutor; primary school students; pupils; educational environment.

Постановка проблеми. Початкова школа є найважливішим етапом у становленні підростаючого покоління й має такі стратегічні завдання: формування особистості; утвердження загальнолюдських цінностей; розкриття потенційних можливостей та здібностей дитини.

У першому класі в дитини починається

складний період життя, оскільки відбувається зміна провідних видів діяльності. Так, у дошкільному віці провідною була ігрова діяльність, а в шкільному вона поступово перетворюється на навчальну, мета якої "всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей

і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості” [10].

Учитель початкової школи має не тільки сформувати ключові компетентності (вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, математична компетентність, компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій, відкритість до нових ідей, екологічна компетентність, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання протягом життя, громадянські та соціальні компетентності, культурна компетентність, підприємливість та фінансова грамотність) у молодших школярів, але й організовувати позакласну виховну роботу з ними. Здійснити таку роботу педагог може шляхом виконання обов’язків як вчителя-класовода, так і вихователя групи продовженого дня [10].

Продовжений день має невимірний потенціал виховного впливу закладу загальної середньої освіти на становлення особистості дитини. Завдання вихователя групи продовженого дня (ГПД) – відкрити приховані можливості кожної дитини, пробудити її сили та спрямувати діяльність на шлях самовиховання, що включає і самоврядування.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Упродовж тривалого часу педагоги (А. Гордіна, Б. Кобзар, В. Коротов, Е. Костяшкін, К. Присяжнюк, Т. Рабченюк, М. Скаткін, В. Губенко, О. Огородніков) звертали свою увагу на проблему організації і проведення позаурочної освітньої роботи в групах продовженого дня. У результаті було визначено форми, методи роботи вихователя з дітьми, які відвідують групу, встановлено режим діяльності ГПД, виділено такі її функції, як опікування учнями, їх виховання, збереження здоров’я; організація і проведення позаурочної навчальної роботи.

Сучасні дослідники, вихователі-практики зазначають, що сьогодні група продовженого дня є прогресивною формою організації життєдіяльності учнів молодшого шкільного віку.

За допомогою загальнорозвивальних занять організовується різноманітна позаурочна діяльність школяра. У різних поєднаннях вона включає інтелектуальну, трудову, художньо-естетичну, спортивну та ігрову форми. Тепер не лише педагоги, а й батьки переконалися у тому, що перебування дитини в ГПД допомагає процесу становлення особистості, гарантує її безпеку.

Мета статті – з’ясувати сутність педагогічних умов ефективної діяльності вихователя групи продовженого дня.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку освіти основним завданням є формування особистості молодшого школяра в умовах Нової української школи шляхом вибору найбільш оптимальних та ефективних форм, методів, прийомів і засобів виховання.

Аналіз сучасних педагогічних досліджень (С. Баришполь, Г. Бондаренко, О. Ващенко, Н. Весна, Г. Дмитрів, Л. Добровольська, В. Дубровський, О. Жорнова, Т. Крапівевич, І. Попова, Т. Рабченюк, Т. Талюш, Т. Філюк, В. Чорновіл та ін.) дає підставу стверджувати, що група продовженого дня (ГПД) – це форма організації освітнього процесу, яка включає в себе самостійну підготовку домашніх завдань у навчальному кабінеті під керівництвом педагога, оздоровлювальну програму, широку, різноманітну роботу щодо естетичного, морального, трудового виховання, організацію активного відпочинку дітей [1; 2; 4; 5; 7; 8; 11; 12].

Зміст цього поняття надає можливість визначити педагогічні умови ефективної діяльності вихователя групи продовженого дня.

Першою умовою є професійна компетентність вихователя групи продовженого дня.

Професійна компетентність вихователя групи продовженого дня – це сукупність професійних та особистісних якостей, необхідних для здійснення успішної педагогічної діяльності. Це індивідуальні якості педагога, які дозволяють йому самостійно та результативно розв’язувати освітні завдання.

Професійно компетентним можна назвати вихователя групи продовженого дня, який на достатньо високому рівні виконує педагогічну діяльність, а саме: володіє високими моральними якостями, ґрунтовними знаннями, здатністю отримувати додаткові знання, необхідні для практичної діяльності в умовах групи продовженого дня, методиками вивчення індивідуальних особливостей молодших школярів, урахуває дані, отримані в освітньому процесі, моделює, організовує та проводить позакласну виховну роботу, веде встановлену документацію по ГПД [8].

Уважаємо, що основними завданнями вихователя групи продовженого дня є такі: *досконалення знання психологічних особливостей учнів початкової ланки; уміння переключати їх увагу після інтенсивного освітнього процесу на інші види діяльності; створення умов для самостійного вибору вихованцями відповідних видів діяльності; організація цікавих щоденних прогулянок, харчування з “позитивом”; встановлення партнерських взаємин з учнями*

(розуміння інтересів та устремлінь дітей, їх внутрішнього світу, встановлення їх соціального статусу, відносин з іншими дітьми та коригування їх у бажаному напрямі, здійснення педагогічно правильної оцінки поведінки та вчинків вихованців, вміння коректно врегулювати конфлікти, забезпечення рефлексії вихованців моральної сторони поведінки, практичне застосування знань та вмінь для забезпечення комфортного перебування дітей у групі продовженого дня, проєктування і підтримка індивідуальної траєкторії розвитку особистості кожної дитини).

Другою умовою є оптимальне планування циклу навчальних та дозвіллевих заходів.

Особливістю групи продовженого дня є те, що освітній процес триває безперервно та поступово переходить з одного режимного моменту в інший, створює ефективні умови для розвитку особистості учня початкової школи, спрямований на його успішну адаптацію у соціумі. Ці ідеї є ключовими й саме на них має спиратися вихователь групи продовженого дня, плануючи роботу з учнями на півріччя, на місяць, тиждень, день і, зрештою, на кожен режимний момент.

Вихователь у процесі розробки режимних моментів (організація прогулянки, харчування, суспільнокорисної праці, денного відпочинку (сну) для першокласників; виконання домашніх завдань (самопідготовка); проведення: виховної години, спортивно-оздоровчих занять за інтересами, у гуртках, секціях; вільний час тощо) має враховувати пропозиції адміністрації закладу освіти, вчителів, побажання батьків. Нам імпонує думка вчених О. Жорнової, Н. Весни, Т. Філюк про те, що перебування дитини в ГПД має задовольняти її індивідуальні запити, позитивно впливати на духовний розвиток, забезпечувати інформаційне та особистісне становлення [12].

Зауважимо, що ефективна виховна робота в групі продовженого дня залежить від уміння вчителя дотримуватись принципів виховання (цілеспрямованості, системності, систематичності та послідовності у вихованні; урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів; поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю школярів; зв'язку виховання з життям; поєднання поваги до особистості дитини з розумною вимогливістю до неї), планування циклу навчальних та дозвіллевих заходів [12].

На початку планування освітньої роботи на півріччя, вихователь має узгоджувати її з перспективними планами роботи школи, класоводів початкової школи, психологів, бібліотекарів, батьківських комітетів. При цьому важливо враховувати: нормативно-правові,

санітарно-гігієнічні вимоги; вікові та психолого-педагогічні особливості молодших школярів; регіональні умови; можливості освітнього середовища закладу освіти.

Зазначимо ключові моменти складання календарно-тематичного плану виховної роботи вихователя групи продовженого дня на півріччя:

- керування указами Президента України, уряду України, відповідними нормативними документами Міністерства освіти і науки України;
- здійснення комплексного підходу до виховання, забезпечення єдності виховних цілей;
- коротка характеристика колективу групи;
- відображення організаційної роботи вихователя (знайомство з учнями, вивчення їх особистих справ, з'ясування стану здоров'я, бесіди з психологом, лікарем, батьками, індивідуальні, колективні форми виховної роботи та широку палітру виховних заходів з різних напрямів виховання (патріотичне, розумове, моральне, трудове, естетичне, екологічне, фізичне, правове, ставтєве);
- робота з батьками учнів.

Сучасний педагог у процесі організації виховної роботи має уникати традиційних однобічних впливів на дитину, педагогіки надмірної опіки, одностороннього розуміння і здійснення виховного процесу. Важливо, щоб педагог усвідомлював залежність ефективної взаємодії з учнями від його готовності під час організації виховної роботи керуватися ідеями педагогіки партнерства (гуманно-особистісний підхід до дитини; педагогізація освітнього середовища; спілкування, взаємодія та співпраця між вихователем, учнем і батьками, які разом стають односторонніми, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат), створювати умови для комфортної дозвіллевої діяльності (відпочинок (фізична і культурна діяльність); розваги; святкування; самоосвіта; творчість), яка у вільний від уроків час має бути для учнів привабливою і відповідати їх різноманітним інтересам, важливим при цьому є передбачення учнівської ініціативи та розвитку самоврядування дітей, забезпечення учням свободи вибору змісту та форм діяльності настільки, наскільки це доцільно [1; 3].

Отже, створення оптимального режиму дня у групі продовженого дня (правильне харчування, самопідготовка, заняття спортом та перебування на свіжому повітрі, дозвіллева діяльність) забезпечує найкращі умови для розвитку в учнів емоційної сфери, творчих здібностей, мовленнєвих навичок, волевих якостей, естетичного ставлення до навколишнього світу, пізнавальних інтересів, здібностей до самовираження.

Третьою педагогічною умовою є ефективна організація самопідготовки молодших школярів.

Самопідготовка – організаційна форма навчальної діяльності за умов продовженого дня з виконання домашнього завдання під керівництвом вихователя, під час якої цілеспрямовано формується ключова компетентність – вміння вчитися.

Метою самопідготовки є прищеплення учням навичок самоосвітньої роботи, самовиховання, формування позитивного ставлення до навчання, сталого інтересу та навичок для подальшої самостійної творчої роботи.

Перед самопідготовкою вихователь ставить низку конкретних завдань: розширення меж навчальної роботи; поглиблення змісту навчальних предметів; отримання доступних для самостійного засвоєння знань, умінь, навичок; закріплення, повторення та міцного засвоєння вивченого на уроках матеріалу; набуття учнями навичок самостійної роботи; розвиток інтересу до навчання, творчого потенціалу школярів.

Основними етапами самопідготовки є:

- підготовка дітей до роботи (організаційний етап);
- самостійне вивчення матеріалу;
- самоконтроль та самооцінка;
- завершальний педагогічний контроль.

Ефективно організувати самопідготовку молодших школярів можна за умови дотримання таких педагогічних вимог: приміщення, де проходить самопідготовка має бути прибраним, провітреним, освітленим; підготовлені навчальні посібники, довідники, словники тощо); суворе дотримання санітарно-гігієнічних вимог; надання допомоги учням у процесі самопідготовки; ознайомлення з раціональними прийомами навчальної праці; забезпечення зворотного зв'язку, що вчасно інформує про результати пізнавальної діяльності на всіх етапах навчання; формування навичок самостійної навчальної праці учнів; формування навичок раціонального використання часу, відведеного для роботи; застосування різноманітних видів та форм занять з самопідготовки; заохочення дітей, які цілеспрямовано й ефективно працюють у відведений час; надання певній групі учнів під час виконання домашніх завдань повної самостійності; призначення учнів-консультантів [8].

Структура самопідготовки:

- вступна частина (учні складають план роботи, отримують консультації про необхідні дидактичні матеріали, інші посібники (довідники, словники, додаткову літературу), правила отримання інформації в бібліотекаря та в глобальній мережі Інтернет;

- самостійна робота складається із загальної та індивідуальної частин;

- підбиття підсумків (вихователь перевіряє домашні завдання, поєднуючи традиційні та незвичайні, оригінальні форми і методи перевірки (інтерв'ю, дискусія, тематичні кросворди, несподівані запитання та ін.; визначає позитивні та негативні сторони виконання роботи; рефлексія).

Зауважимо, що під час виконання домашніх завдань важливо також створювати позитивний емоційний настрій у дітей – вводити ігрові моменти, наприклад, змагання, близьку перспективну лінію – очікування сюрпризу (конверти із шарадою, ребусом, логічною задачею) для тих дітей, які першими виконали домашнє завдання.

Ми поділяємо думку вчених (О. Владика, Г. Дмитрів, Н. Глинянюк, О. Грицюк, Н. Добрянська, Р. Маротчак, Р. Семанюк, Р. Скрипник, М. Тарасюк, Н. Фреїк, У. Фушич) про те, що “успішність самопідготовки можна підвищити шляхом використання інноваційних форм, методів, технологій”, а саме: “кооперативне навчання; метод проєктів; інформаційно-цифрові технології; технологія інтерактивного навчання; сторітелінг; лепбук; таймменеджмент; ігрові технології; здоров'язбережувальні технології; методика В. Едігея; методика Едварда де Боно” [8, 56].

Отже, вихователь групи продовженого дня має організувати освітню роботу на основі самопідготовки так, щоб кожна дитина мала змогу успішно впоратися з усіма навчальними завданнями. При цьому важливим є створення умов, які б процес виконання домашніх завдань не перетворювали на виснажливу повинність, а забезпечували можливості для посильної праці, що супроводжуватиметься позитивними оцінками та заохоченнями з боку педагогів і батьків.

Четвертою умовою є створення освітнього середовища в групі продовженого дня.

Освітнє середовище групи продовженого дня – це, з одного боку, середовище, в якому перебувають учні молодшого шкільного віку в позаурочний час, а з іншого спеціально організований спосіб життя дітей у цьому середовищі, їх діяльність, відносини, події, що з ними відбуваються. Кожна дитина є ключовою фігурою виховного простору [8].

Відповідно до санітарно-гігієнічних норм, для групи продовженого дня має бути відведене окреме приміщення площею якого відповідає кількості дітей ГПД (2,4м² на одного учня), в якому буде забезпечено оптимальний тепловий і повітряний режими, достатнє освітлення,

наявність меблів, що відповідають анатомо-фізіологічним особливостям дітей; умови для особистої гігієни. Вважаємо, що важливою психогігієнічною умовою перебування дітей у групі є створення максимально можливого домашнього затишку та включення до інтер'єру приміщення для занять елементів домашньої обстановки. Такий підхід дає змогу забезпечити сприятливу емоційну налаштованість молодших школярів, залучає їх до відвідування школи в позанавчальний час, підвищує виховний вплив.

Творчий підхід вихователя допомагає створити в другій половині дня сприятливі умови для того, щоб вихованець став активним суб'єктом середовища (дослідником, автором ігрової, продуктивної, пізнавальної діяльності).

Зазначимо, що правильно організоване освітнє середовище (приміщення групи, гуртків, холи, рекреації, шкільне подвір'я, бібліотека, спортивна зала тощо) має бути спокійним, тихим, безпечним. Таке середовище має забезпечувати дітям відчуття захищеності; викликати у них почуття радості, емоційно позитивне ставлення до школи, бажання відвідувати її, збагачуватись новими враженнями та знаннями; спонукати до активної навчальної діяльності, сприяти інтелектуальному розвитку. У середовищі групи продовженого дня дитина має знайти заняття, яке їй подобається, повірити у свої сили та здібності, навчитися взаємодіяти з однолітками, розуміти та оцінювати їх почуття та вчинки [6; 7; 9].

У створенні відповідного освітнього середовища важливе значення має матеріальна база навчальної кімнати групи продовженого дня та осередки різного призначення, а саме: куточок ГПД режим дня (затверджений директором); графік провітрювання; важливим є створення осередків: навчального; для самостійної художньої та театралізованої самодіяльності; для відпочинку; для усамітнення; для збереження обладнання; книжковий куточок; куточок природи; куточок гігієни; спортивний куточок; куточок технічних засобів; куточок виховної роботи; ігровий куточок; ігротека; куточок здоров'я; розробки, сценарії свят, ранків, клубних годин; куточок "Для вас, батьки".

Важливо, що сучасними освітніми тенденціями є те, що для ефективної роботи групи продовженого дня вихователь має тісно співпрацювати з учнями, їхніми батьками, учителями, бібліотекарами, психологами, соціальними педагогами щодо створення сучасного освітнього середовища, складання певних правил поведінки, проведення виховної роботи в групі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Визначені педагогічні умови (професійна компетентність вихователя групи продовженого дня; оптимальне планування циклу навчальних та дозвіллевих заходів; ефективна організація самопідготовки; створення освітнього середовища групи продовженого дня) позитивно впливають на ефективну діяльність вихователя групи продовженого дня.

Перспектива подальших досліджень у цьому напрямі полягає в реалізації проблеми реалізації педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх вихователів групи продовженого дня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баришполь С. В. Ігрова діяльність у групі продовженого дня. *Вихователю ГПД. Усе для роботи*. 2020. №6. С. 2–17.
2. Бондаренко Г., Ващенко О. Методичні основи організації оздоровчої діяльності майбутнього вчителя початкової школи в групі продовженого дня. *Молодь і ринок*. Щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2021. № 10 (196). С.79–84.
3. Боярова Л. М. Психолого-педагогічні ігри для молодших школярів. *Початкове навчання та виховання*. 2020. №7–9. С. 65–70.
4. Добровольська Л., Чорновіл В. Формування компетентностей молодших школярів у групі продовженого дня : навч.-метод. посіб. Черкаси : Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради, 2016. 124 с.
5. Дубровський В. Л. Група продовженого дня як одна із форм становлення особистості учня у початковій школі. *Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки: збірник наукових праць*. № 2. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 65–70.
6. Косенко Д. Новий освітній простір. Мотивуючий простір : інформаційний посібн. URL : https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/407/NOP_Motivuyuchiy-prostir.pdf (дата звернення: 12.01.2022 р.)
7. Крапівевич Т. В. Група продовженого дня: територія НУШ: організована діяльність молодших школярів у ГПД, формування ключових компетентностей, необхідних для життя. *Вихователю ГПД*. 2019. № 4. С. 2–7.
8. Нова українська школа: poradnik vikhovatelyu grupy prodovzhenogo dnia u zakladaх zagalnoyi serednoyi osviti : navch.-metod. posib. / Г. І. Дмитрів та ін. Львів : Світ, 2019. 224 с.
9. Нова українська школа: poradnik dlya

вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : Плеяди, 2017. 206 с.

10. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019> (дата звернення: 27.01.2022).

11. Талюш Т. М. Організація групи продовженого дня у Новій українській школі : посіб. для студ. вищ. навч. закл. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. С. 261–265.

12. Філюк Т. Л., Весна Н. А., Жорнова О. В. ГПД у НУШ. Планування та організація роботи : навч.-метод. посіб. Волочиск, 2019. С. 224.

REFERENCES

1. Baryshpol, S. V. (2020). Ihrova diyalnist u hrupi prodovzhenoho dnya [Game activities in the group for an extended day]. *GPA educator. Everything for work*, no. 6. pp. 2 – 17. [in Ukrainian].

2. Bondarenko, H. & Vashchenko, O. (2021). Metodichni osnovy orhanizatsiyi ozdorovchoyi diyalnosti maybutnoho vchytelya pochatkovoyi shkoly v hrupi prodovzhenoho dnya [Methodical bases of the organization of improving activity of the future teacher of elementary school in group of the extended day]. *Youth and market*, no. 10 (196). pp.79 – 84. [in Ukrainian].

3. Boyarov, L. M. (2020). Psykholoho-pedahohichni ihry dlya molodshykh shkolyariv [Psychological and pedagogical games for junior high school students]. *Primary education and upbringing*, no. 7 – 9. pp. 65 – 70. [in Ukrainian].

4. Dobrovolska, L. & Chornovil, V. (2016). Formuvannya kompetentnostey molodshykh shkolyariv u hrupi prodovzhenoho dnya [Formation of competencies of junior schoolchildren in the group of the extended day: a textbook]. Cherkasy, 124 p. [in Ukrainian].

5. Dubrovsky, V. L. (2019). Hrupa prodovzhenoho dnya yak odna iz form stanovlennya osobystosti uchnya u pochatkoviy shkoli [Extended day group as one of the forms of formation of the student's personality in primary school]. *Proceedings. Series: Psychological and pedagogical sciences: a collection of scientific*

papers. Vol. 2. Nizhyn, pp. 65 – 70. [in Ukrainian].

6. Kosenko, D. (2019). Novyy osvitniy prostir. Motyvuyuchy prostir : informatsiynyy posibnyk [New educational space. Motivating space: information manual]. Available at: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/407/NOP_Motivuyuchy-prostir. (Accessed 12 Jan. 2022). [in Ukrainian].

7. Krapinevych, T. V. (2019). Hrupa podovzhenoho dnya: terytoriya NUSH: orhanizovana diyalnist molodshykh shkolyariv u HPD, formuvannya klyuchovykh kompetentnostey, neobkhidnykh dlya zhyttya [Extended day group: NUS territory: organized activity of junior schoolchildren in GPA, formation of key competencies necessary for life]. *To the Educator of the extended day group*, no. 4. pp. 2 – 7. [in Ukrainian].

8. Nova ukrayinska shkola: poradnyk vykhovatelyu hrupy prodovzhenoho dnya u zakladakh zahalnoyi serednoyi osvity (2019). [New Ukrainian school: a guide to the educator of the extended day group in general secondary education: teaching method. manual]. (Ed.). G. I. Dmitrov and other. Lviv, 224 p. [in Ukrainian].

9. Nova ukrayinska shkola: poradnyk dlya vchytelya (2017). [New Ukrainian school: a guide for teachers] / Under the general. (Ed.). Bibik N. M. Kyiv, 206 p. [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennya Derzhavnoho standartu pochatkovoyi osvity (2018). [On approval of the State Standard of Primary Education]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>. [in Ukrainian].

11. Talyush, T. M. (2019). Orhanizatsiya hrupy prodovzhenoho dnya u Noviy ukrayinskiy shkoli [Organization of the extended day group in the New Ukrainian school: a guide for students of higher educational institutions]. Ternopil, pp. 261 – 265. [in Ukrainian].

12. Filyuk, T. L., Vesna, N. A. & Zhornova, O. V. (2019). Hrupa prodovzhenoho dnya v Noviy ukrayinskiy shkoli [Extended day group in the New Ukrainian school]. *Planning and organization of work: a textbook*. Volochisk, 224 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.01.2022

“На питання, як учням досягти успіхів, Аристотель відповів: “Доганяти тих, хто попереду, і не чекаати тих, хто позаду”.

Аристотель
давньогрецький філософ

